

Redegørelse for udviklingen i kommunernes detailhandelsplanlægning

Marts 2021

Bilag 4

Redegørelse for udviklingen i kommunernes detailhandelsplanlægning

Marts 2021

Bilag 4

Redegørelse for udviklingen i kommunernes detailhandelsplanlægning

Bilag 4

I tabeller kan afrunding medføre,
at tallene ikke summer til totalen.

Henvendelse om publikationen
kan ske til:

Indenrigs- og Boligministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K
T 33 92 93 00

Publikationen kan hentes på
Bolig- og Plansyrelsens hjemmeside:
www.planinfo.dk

Forord

Denne detailhandelsredegørelse udkommer i en tid, hvor coronakrisen har vendt op og ned på hele vores samfund, ændret vores økonomi og dermed også vores forbrugsmønstre. Nedlukningen af samfundet har medført et dyk i forbruget, e-handlen er på nogle områder vokset meget, og kun dagligvarehandlen ser ud til at klare sig godt gennem krisen. Det er en forventet effekt af nedlukningen, at mange forbrugere har sat forbruget på pause. Nogle har mistet indkomst, mens andre er bekymrede for smittefare forbundet med at begive sig ud at handle.

Ingen kan spå om, hvordan detailhandelsudviklingen vil være i de kommende år. Om forbrugerne vil genoptage forbruget og evt. ligefrem indhente noget af det tabte, eller om afmatningen i forbruget vil fortsætte. Der er heller ingen, der kan spå om, hvorvidt stigningen i e-handlen vil blive fastholdt, eller om forbrugerne fremover vil lægge større vægt på at støtte de lokale butikker. Jeg forventer dog, at coronakrisen vil medføre et yderligere pres på de fysiske butikker og dermed på vores bymidter.

Bymidterne har altid spillet en væsentlig rolle som socialt mødested. Bymidterne er dog under pres. En velfungerende og attraktiv bymidte er derfor ikke kun til gavn for erhvervslivet, men i lige så høj grad til glæde for kommunens indbyggere. Bymidterne er under pres bl.a. som følge af udviklingen i detailhandelen, men i mange mindre og mellemstore byer også af en mere udbredt funktionstømning pga. fx bankernes lukning af mindre filialer og lukning af kommunale enheder efter kommunalreformen.

Der er nedsat et partnerskab for levende bymidter, som skal udarbejde en værktøjskasse med forslag til udvikling og omstilling af bymidterne, komme med anbefalinger til statslige indsatser, der kan understøtte kommunernes arbejde med levende bymidter og udarbejde konkrete udviklingsstrategier i 3-5 test-byer. Partnerskabet er bredt sammensat med bl.a. organisationer med særlig viden inden for bymidteudvikling og udvalgte kommuner. Det er mit håb, at partnerskabet kan bidrage med viden og vejledning, så vi sammen kan understøtte detailhandlen og arbejde for at fastholde levende bymidter og byliv også i de mindre og mellemstore byer.

Denne detailhandelsredegørelse udkommer som led i evalueringen af planloven. Vi har ikke kunnet tage højde for den aktuelle situation, da de fleste data er baseret på tal fra 2019 eller første halvår af 2020. Jeg vil dog følge detailhandelsudviklingen tæt i den kommende tid, og vurdere behovet for evt. nye tiltag til at understøtte detailhandlen og levende bymidter.

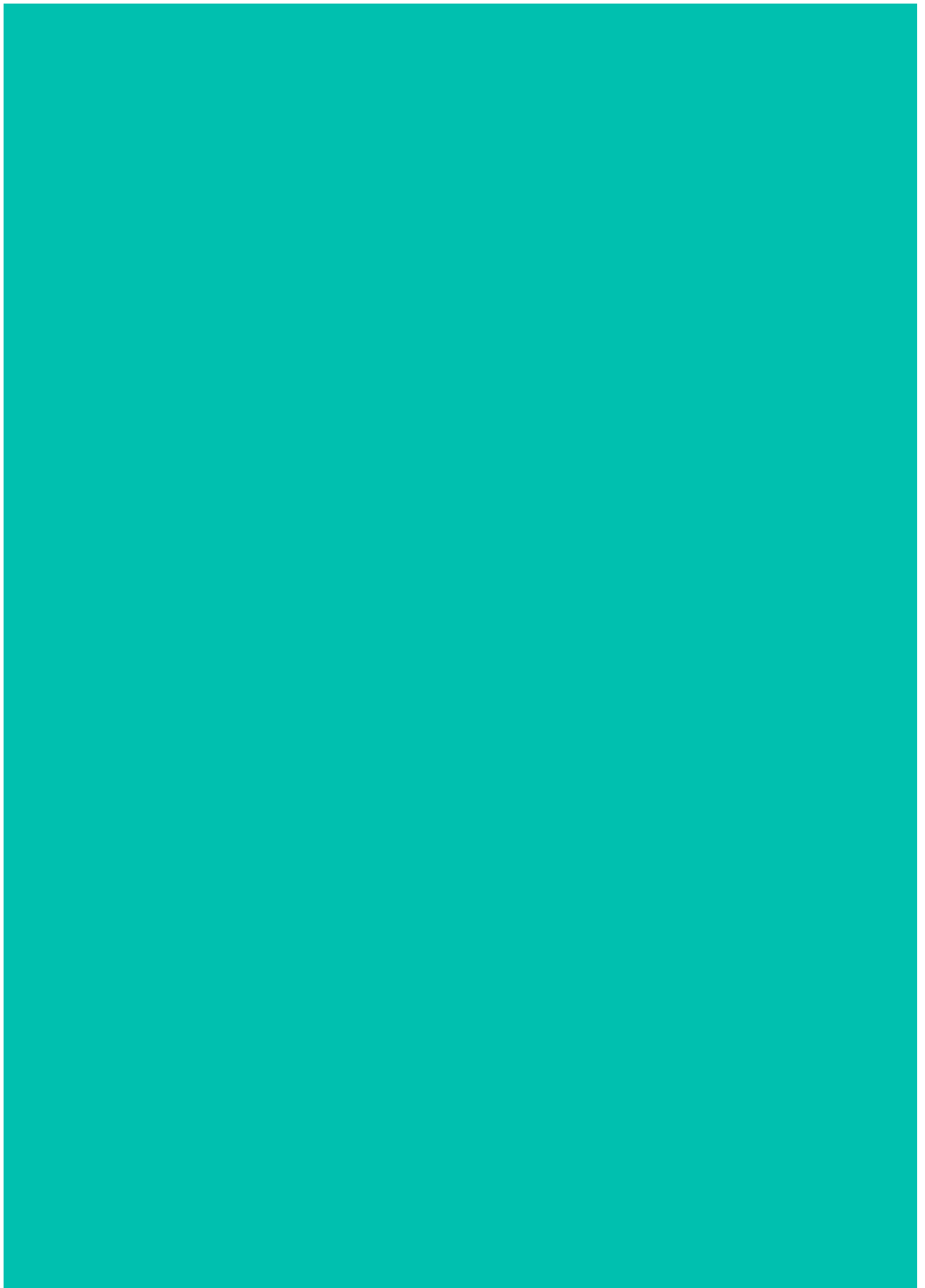
Kaare Dybvad Bek

indenrigs- og boligminister

Indhold

Baggrund og sammenfatning	8
1.1 Baggrund.....	8
1.2 Sammenfatning	9
Kommunernes planlægning for detailhandel efter lovændringen i 2017	11
2.1 Kommunernes planlægning for centerstrukturen	11
2.2 Kommunernes detailhandelsplanlægning generelt.....	12
2.3 Kommunernes planlægning for butiksstørrelser	13
2.4 Kommunernes planlægning for bydelscentre og bymidter	14
2.5 Kommunernes planlægning for aflastningsområder	15
2.6 Fyldestgørende redegørelse for planforslag for aflastningsområder.....	20
2.7 Planlægning for detailhandel i hovedstadsområdet	22
2.8 Samlet opfølgning på kommunernes planlægning og formålet med lovændringerne	25
Udviklingen i detailhandlen.....	27
3.1 Hovedtal for detailhandlen.....	27
3.2 Forsyningen med udvalgswarebutikker	29
3.3 Forsyningen med dagligvarebutikker.....	31
3.4 Dagligvarebutikker i 35 byer på Fyn	33
3.5 Butiksforsyningen i bymidterne på Fyn.....	35
Detailhandel i EU	37

Redaktionen er afsluttet den 16. marts 2021

Kapitel 1

Baggrund og sammenfatning

1.1 Baggrund

Efter planloven skal indenrigs- og boligministeren hvert fjerde år afgive en redegørelse til et af Folketinget nedsat udvalg. Redegørelsen skal belyse og vurdere udviklingen i kommune- og lokalplanlægningen for detailhandelsstrukturen på baggrund af planlovens §§ 1 og 5 1 - 5 r om detailhandel. Den seneste detailhandelsredegørelse udkom i december 2015.

I 2016 indgik Socialdemokratiet, Venstre, Konservative og Dansk Folkeparti aftale om ”Danmark i bedre balance – Bedre rammer for kommuner, borgere og virksomheder i hele landet”. Aftalen indeholdt bl.a. lempelser af detailhandelsreglerne. Lovændringerne trådte i kraft den 15. juni 2017. Det fremgik af aftalen, at de nye muligheder i planlovgivningen m.v. skulle evalueres senest 1. juli 2020. Denne gang indgår detailhandelsredegørelsen derfor som led i evalueringen af planloven.

Forud for ændringen af planlovens detailhandelsregler havde Produktivitetskommissionen i 2013 peget på, at planlovens bestemmelser om butikkers placering og størrelse kan være en hindring for produktiviteten. Aftaleparterne ønskede at give kommunerne større fleksibilitet i planlægningen for detailhandel, så der bedre kan tages hensyn til lokale ønsker og forhold. Formålet var desuden at give bedre rammer for de fysiske butikker i konkurrencen med e-handelen, herunder den udenlandske, gennem større fleksibilitet i detailhandelsreglerne, for derigennem at opnå lavere priser og større vareudvalg til forbrugerne. Ændringerne blev vurderet til at øge det strukturelle BNP med ca. 3/4 mia. kr.

For hovedstadsområdet fastlægger indenrigs- og boligministeren beliggenheden af bymidter, bydelscentre og aflastningsområder i et landsplandirektiv. Det reviderede landsplandirektiv for detailhandel i hovedstadsområdet trådte i kraft den 1. januar 2019 og giver mulighed for syv mod tidligere tre aflastningsområder i hovedstadsområdet.

Kapitel 2 følger op på kommunernes anvendelse af de nye muligheder i detailhandelsplanlægningen og på planlægningen for detailhandel i hovedstadsområdet. I kapitel 3 ses der på den aktuelle udvikling i detailhandlen, primært mht. forsyningen med fysiske butikker. Redegørelsen sluttes i kapitel 4 af med en kort gennemgang af, hvordan detailhandel reguleres og håndteres i EU.

De gennemførte ændringer af detailhandelsbestemmelserne, som trådte i kraft 15. juni 2017:

Formålsbestemmelsen: Det blev indført som et nyt formål, at planlægningen for detailhandel skal skabe gode rammer for velfungerende markeder med en effektiv butiksstruktur. Formålet med kommunernes detailhandelsplanlægning er derudover fortsat at fremme et varieret butiksudbud i mindre og mellemstore byer samt i de enkelte bydele i de større byer, og at sikre god tilgængelighed for alle trafikarter.

Butiksstørrelser: Den maksimale størrelsesgrænse for udvalgswarebutikker på tidligere 2.000 m² blev ophævet. For dagligvarebutikker blev størrelsesgrænserne hævet fra 3.500 m² til 5.000 m² i bymidter og bydelscentre (ekskl. 200 m² til personalefaciliteter). Der blev fastsat en maksimal butiksstørrelse på 3.900 m² for dagligvarebutikker i aflastningsområder (ekskl. 200 m² til personalefaciliteter) og på 1.200 m² for dagligvarebutikker i lokalcentre og som enkeltstående butikker (inkl. 200 m² til personalefaciliteter).

Planlægning for bymidter og bydelscentre: Den maksimale størrelse af bydelscentre i byer på mellem 20.000 og 40.000 indbyggere blev ophævet, dvs. kommunalbestyrelsen fastsætter selv størrelsen på bydelscentre. Krav om brug af den statistiske metode til afgrænsning af bymidter og bydelscentre blev ophævet.

Planlægning for aflastningsområder: Der blev givet mulighed for at udlægge aflastningsområder i byer med tilstrækkeligt kundegrundlag, som primært er områder til større butikker, der ikke uden videre kan placeres i bymidten, på baggrund af en fyldestgørende redegørelse for konsekvenserne.

1.2 Sammenfatning

Kommunerne har i vid udstrækning anvendt de nye muligheder i planlægningen for detailhandel, dvs. mulighederne for at planlægge for større dagligvare- og udvalgswarebutikker, for større bydelscentre, for udvidelse af bymidter og for nye eller udvidelse af eksisterende aflastningsområder.

I alt har 23 kommuner, svarende til lidt over en tredjedel af kommunerne uden for hovedstadsområdet, sendt 25 planforslag for aflastningsområder i høring, heraf er 22 planforslag vedtaget endeligt. I hovedstadsområdet er der ved landsplandirektiv udlagt fire aflastningsområder, så der i alt er syv aflastningsområder. Samlet er der efter lovændringen muliggjort lidt over 630.000 m² bruttoetageareal til nye butikker i aflastningsområder.

Ses der på den generelle udvikling i detailhandlen, er forsyningen med dagligvarebutikker nogenlunde fastholdt i byer helt ned til under 1.000 indbyggere. Forsyningen med

udvalgswarebutikker er nedadgående og kun byer fra omkring 5.000 indbyggere og op efter har et varieret udbud med mindst 25 udvalgswarebutikker. Udviklingen er ikke ny, men en fortsættelse af en længerevarende tendens, som også kan ses i sammenhæng med e-handlen. E-handlen udgør nu ca. 23 pct. for udvalgsvarer, mens e-handlen med dagligvarer før coronakrisen fortsat var beskeden, men ifølge Dansk Erhverv er steget til 6 pct. i 2020.

Den europæiske detailhandelssektor er karakteriseret ved mange små detailhandelsaktører. EU-Kommissionen har på detailhandelsområdet særligt fokus på at styrke den frie bevægelighed af varer og tjenesteydelser. Kommissionen har i den seneste periode udarbejdet en oversigt over de enkelte medlemslandes restriktioner for detailhandlen og gennemført forskellige tiltag for at styrke de små detailhandlere. Kommissionen vurderer, at der i Danmark er forholdsvis mange restriktioner for etablering af detailhandel, mens der er få driftsmæssige restriktioner af detailhandlen.

Kapitel 2

Kommunernes planlægning for detailhandel efter lovændringen i 2017

2.1 Kommunernes planlægning for centerstrukturen

Planloven indeholder bestemmelser om, hvordan kommunerne skal planlægge for detailhandel. Formålet er 1) at fremme et varieret butiksudbud i mindre og mellemstore byer samt i de enkelte bydele i de større byer, 2) at arealer til butiksformål skal udlægges, hvor der er god tilgængelighed for alle trafikarter, og så transportafstande i forbindelse med indkøb er begrænsede og 3) at planlægningen skal skabe gode rammer for vel fungerende markeder med en effektiv butiksstruktur.

Kommunerne skal planlægge for en detailhandelsstruktur, som består af de områder, hvor der kan etableres butikker. Der er tale om et centerhierarki, hvor arealer til butiksformål som hovedregel skal udlægges i den centrale del af en by (bymidten). I byer med 20.000 indbyggere og derover kan der udlægges arealer til butiksformål i den centrale del af en bydel (bydelscenter).

De enkelte centertyper er:

Bymidter: Detailhandel skal placeres i den centrale del af byen, bymidten. Hver by kan kun have én bymidte. Bymidten i kommunens hovedby betjener typisk hele kommunen med varer og tjenesteydelser. Kommunen fastsætter det samlede butiksareal i bymidten. Dagligvarebutikker må i bymidter være op til 5.000 m², og dertil kan lægges op til 200 m² til personalefaciliteter. Kommunerne fastlægger den maksimale butiksstørrelse for udvalgsvarebutikker i bymidterne.

Bydelscentre: I byer med over 20.000 indbyggere kan der i den centrale del af en bydel planlægges for bydelscentre, der skal betjene bydelen med detailhandel. Kommunen fastsætter butiksarealet i bydelscentre. Dagligvarebutikker må i bydelscentre være op til 5.000 m², og dertil kan lægges op til 200 m² til personalefaciliteter. Kommunerne fastlægger den maksimale butiksstørrelse for udvalgsvarebutikker i bydelscentrene.

Lokalcentre og enkeltstående butikker: Uden for bymidter og bydelscentre kan der udlægges lokalcentre eller enkeltstående butikker til betjening af en begrænset del af en by, en landsby, et sommerhusområde eller lignende. I lokalcentre og som enkeltstående butikker kan dagligvarebutikker være op til 1.200 m², inkl. personalefaciliteter. Lokalcentre må have et samlet butiksareal på op til 3.000 m². Kommunerne fastlægger den maksimale butiksstørrelse for udvalgsvarebutikker i lokalcentre og for enkeltstående butikker.

Aflastningsområder: Der kan i byer med tilstrækkeligt kundegrundlag udlægges aflastningsområder i byer, hvor der er et tilstrækkeligt kundegrundlag, bl.a. for at give plads til butikker, som ikke uden videre kan placeres i bymidten. Kommunen fastsætter det samlede butiksareal i aflastningsområder. Dagligvarebutikker i aflastningsområder må være op til 3.900 m², og dertil kan lægges op til 200 m² til personalefaciliteter. Kommunerne fastlægger den maksimale butiksstørrelse for udvalgswarebutikker i aflastningsområder.

Områder til butikker med særlig pladskrævende varer: Der kan udlægges områder til butikker, der alene forhandler særlig pladskrævende varer som fx biler, lystbåde, campingvogne, planter, havebrugsvarer, tømmer, byggematerialer, grus, sten- og betonvarer eller møbler. Der gives ofte mulighed for butikker med særlig pladskrævende varer i nogle af kommunens erhvervsområder.

Centerstrukturen skal fastlægges i kommuneplanens retningslinjer, som indberettes til Plandata.dk. I dette afsnit fremgår oplysninger fra Plandata.dk om kommunernes planlægning efter lovændringen trådte i kraft i juni 2017 og frem til marts 2020. Dette giver et overblik over kommunernes anvendelse af de nye muligheder i detailhandelsplanlægningen, som blev givet med lovændringen. Det skal dog bemærkes, at der i opgørelsen indgår 85 ud af de 98 kommuner. I de resterende 13 kommuner er konstateret forskellige indberetningsfejl i plandata, hvorfor det er valgt at tage disse kommuner ud af opgørelserne. Opgørelserne giver således ikke et fuldstændigt billede, men en indikation af kommunernes anvendelse af de nye muligheder. Afsnittet om kommunernes planlægning for aflastningsområder er baseret på registrering af samtlige 98 kommuners planforslag frem til november 2020.

2.2 Kommunernes detailhandelsplanlægning generelt

Hvis der ses på nye områder i detailhandelsstrukturen i de 85 kommuner, som indgår i opgørelsen, er der eksklusive aflastningsområder udlagt ca. 135 nye områder i byerne. Der er især udlagt flere enkeltstående butikker og lokalcentre. Mht. nye aflastningsområder henvises til tabel 3.

Nye områder i detailhandelsstrukturen efter 2017		
	Nyt areal (ha)	Antal nye områder
Bydelscentre	38	12
Bymidter	88	9
Enkeltstående butikker	40	35
Lokalcentre	231	45
Områder til butikker med særlig pladskrævende varegrupper	355	34
I alt	752	135

Tabel 1: Tabellen viser kommunernes nye arealudlæg til detailhandel efter 2017, som ikke har geografisk sammenhæng til eksisterende områder til detailhandel, fordelt på centertyper i detailhandelsstrukturen. Kilde: 85 kommuner i Plandata.dk.

Hvis der ses nærmere på de i alt 80 nye udlæg til enkeltstående butikker og lokalcentre jf. tabel 2, ligger 29 af udlæggene i hovedstadsområdet. I byer uden for hovedstadsområdet med over 10.000 indbyggere er der udlagt 25 områder til enkeltstående butikker eller lokalcentre, mens to udlæg ligger i mindre byer med ca. 3.000 indbyggere. I disse samlet set 56 nye udlæg vil der sandsynligvis være tale om udlæg til dagligvarebutikker til et lokalområdes forsyning, og i nogle tilfælde vil det evt. være eksisterende dagligvarebutikker i byen, som flytter til en ny placering. 19 områder ligger i små byer med under 1.300 indbyggere, hvor der sandsynligvis vil være tale om udlæg til en ny dagligvarebutik, der vil forbedre dagligvareforsyningen lokalt. De resterende fem områder ligger sommerhusområder.

Antal nye lokalcentre og enkeltstående butikker	
I alt	80
- Heraf i hovedstadsområdet	29
- Heraf i byer med over 10.000 indbyggere	25
- Heraf i byer med ca. 3.000 indbyggere	2
- Heraf i byer med under 1.300 indbyggere	19
- Heraf i sommerhusområder	5

Tabel 2: Tabellen viser fordelingen af de ca. 80 nye lokalcentre og enkeltstående butikker efter lovændringen på forskellige områder og bystørrelser. Kilde: Plandata.dk.

2.3 Kommunernes planlægning for butiksstørrelser

Med planlovsændringen i 2017 blev planlovens størrelsesgrænse for udvalgsvarebutikker på 2.000 m² ophævet. Det betyder, at der ikke længere er en maksimal butiksstørrelse i planloven, men at kommunerne i kommuneplanen skal fastsætte en maksimal butiksstørrelse for udvalgsvarebutikker i de enkelte områder til butikker i centerstrukturen.

Ifølge oplysninger i Plandata.dk har stort set alle kommuner ændret de maksimale butiksstørrelser for udvalgsvarebutikker i kommuneplanens retningslinjer. Den gennemsnitlige planlagte butiksstørrelse for udvalgsvarebutikker et steget væsentligt i bymidter og bydelscentre, da enkelte kommuner har fastsat den maksimale butiksstørrelse for udvalgsvarebutikker til 99.999 m², hvilket er det maksimalt mulige at indberette i plandata.dk. Hvis der ses bort fra disse kommuner, er den højeste planlagte maksimale butiksstørrelse for udvalgsvarebutikker i bymidter fastsat til 12.000 m² og gennemsnitsstørrelsen er i planlægningen øget med ca. 130 m² til ca. 1.500 m². I aflastningsområder er den højeste maksimale butiksstørrelse for udvalgsvarebutikker fastsat til 20.000 m² og gennemsnitsstørrelsen er i planlægningen knap 4.000 m².

For dagligvarebutikker blev den maksimale butiksstørrelse i bymidter og bydelscentre i 2017 øget fra 3.500 til 5.000 m², mens den i aflastningsområder blev fastsat til 3.900 m². Der kan i disse områder tillægges op til 200 m² til personalefaciliteter. For dagligvarebutikker i lokalcentre og som enkeltstående butikker blev den maksimale butiksstørrelse øget fra 1.000 m² til 1.200 m² inkl. personalefaciliteter.

Kommunerne har efter 2017 i planlægningen øget den maksimale butiksstørrelse for dagligvarebutikker ud over de hidtil maksimale 3.500 m² i ca. 86 bymidter (ud af knap 700 bymidter) og i 20 bydelscentre (ud af samlet ca. 250 bydelscentre). Den gennemsnitlige butiksstørrelse for dagligvarebutikker i bymidter og bydelscentre er i planlægningen øget med ca. 250 m² til ca. 2.800 m². I ca. 240 lokalcentre (ud af samlet ca. 750 lokalcentre) er dagligvarebutiksstørrelsen i planlægningen øget fra de tidligere max. 1.000 m² til 1.200 m².

2.4 Kommunernes planlægning for bydelscentre og bymidter

Alle områder til detailhandel, som udgør centerstrukturen, skal i kommuneplanens retningslinjer afgrænses på kort, så bl.a. borgere, erhvervsliv og investorer kan se, hvor det er muligt at etablere butikker. Kommunerne fik i 2017 metodefrihed til at udvide afgrænsningen af bymidter og bydelscentre, idet kravet om brug af den statistiske metode blev ophævet. Den statistiske metode fastlagde, hvordan kommunerne skulle opføre de eksisterende bymidtefunktioner (fx detailhandel, serviceerhverv, kulturinstitutioner mv) og hvordan bymidter og bydelscentre kunne udvides ud fra nogle afstandskrav. Det gælder fortsat efter planloven, at kommunerne ved afgrænsning af bymidter og bydelscentre skal sikre en tæthed og variation af bymidtefunktioner for at sikre sammenhængende og levende bymidter og bydelscentre. Kommunerne fik med ændringen af planloven i 2017 mulighed for selv at fastlægge størrelsen af bydelscentre i byer med mellem 20.000 og 40.000 indbyggere, som tidligere var fastsat i planloven til maksimalt 5.000 m². I byer, der har over 40.000 indbyggere, fastsætter kommunerne både før og efter lovændringen selv størrelsen på bydelscentre i form af det maksimale bruttoetageareal til detailhandel.

Det gennemsnitlige bruttoareal til detailhandel i bydelscentre i byer med mellem 20.000 og 40.000 indbyggere er efter lovændringen i planlægningen øget med ca. 500 m² fra gennemsnitligt 4.800 til 5.300 m², dvs. kommunerne har benyttet sig af muligheden for at fastsætte et bruttoareal til detailhandel i disse bydelscentre på mere end 5.000 m².

Der er efter lovændringen foretaget ændringer i planlægningen for ca. 250 ud af samlet ca. 700 bymidter. Kommunerne har ikke nødvendigvis udvidet alle 250 bymidter; der kan også være tale om reduktioner af afgrænsningen og mindre justeringer, hvor der både tages områder ind og ud af bymidteafgrænsningen. Det gennemsnitlige arealforbrug pr. bymidte er ca. 14 ha, hvor det før lovændringen var ca. 12 ha. Det gennemsnitlige udlagte detailhandelsareal pr. bymidte er øget med knap 300 m² til 17.300 m². Dette indikerer, at kommunerne har anvendt de nye muligheder for at udvide bymidterne, og samtidig har øget det planlagte maksimale bruttoareal til detailhandel i bymidterne.

Der er efter lovændringen foretaget ændringer i planlægningen for ca. 70 ud af samlet ca. 250 bydelscentre. Der er ikke sket en geografisk udvidelse af det gennemsnitlige arealforbrug pr. bydelscenter, når der ses på alle bydelscentre, men i byer med mellem 20.000 og 40.000 indbyggere er bruttoarealet til detailhandel i bydelscentre øget med 500 m², jf. ovenfor.

2.5 Kommunernes planlægning for aflastningsområder

I forbindelse med lovændringen i 2017 fik kommunerne mulighed for at planlægge for aflastningsområder i byer med tilstrækkeligt kundegrundlag. Formålet med et aflastningsområde er bl.a. at aflaste bymidten ved at give plads til butikker, som ikke uden videre kan placeres i bymidten – fx store udvalgswarebutikker og nye butikstyper og -koncepter, der kombinerer fysiske butikker og e-handel. Et aflastningsområde kan ikke udlægges til én enkelt dagligvarebutik eller udelukkende dagligvarebutikker, ligesom et eksisterende aflastningsområde ikke kan udvides udelukkende med henblik på etablering af en enkelt dagligvarebutik eller udelukkende dagligvarebutikker. For dagligvarebutikker i aflastningsområder må der ikke fastsættes butiksstørrelser, der overstiger 3.900 m² bruttoetageareal. Der kan dog tillægges op til 200 m² til personalekantine, personaletoiletter, personalefitnessfaciliteter og personalepauserum. Der er ingen øvre grænse for størrelsen på udvalgswarebutikker i aflastningsområder.

Den følgende opgørelse omfatter planforslag for aflastningsområder fra alle kommuner frem til november 2020. Af tabel 3 fremgår de 23 kommuner, som efter lovændringen ifølge registreringen har sendt 25 planforslag for aflastningsområder i høring. Nogle kommuner har planlagt for flere aflastningsområder eller ad flere omgange.

Kommuner uden for hovedstadsområdet, der har sendt planforslag for aflastningsområder i høring					
Kommune, by	Nyt /eksisterende	Samlet ramme til butikker, m ²	Heraf ramme til nye butikker, m ²	Nye dagligvare butikker	Status
Aalborg	Eksisterende	208.900	21.000	Nej	Vedttaget
Næstved	Eksisterende	139.000	55.000	1.200 m ²	Vedttaget
Kolding	Eksisterende	109.200	30.000	1.400 m ²	Vedttaget
Holbæk	Eksisterende	106.000	30.000	Nej	Vedttaget
Herning	Nyt og eksisterende	85.500	16.000	Nej	Vedttaget
Slagelse	Eksisterende	77.000	34.000	Nej	Vedttaget
Sønderborg	Eksisterende	75.500	22.000	Nej	Vedttaget
Hjørring	Eksisterende	74.000	15.700	1.200 m ²	Vedttaget
Holstebro	Eksisterende	70.000	30.000	Nej	Vedttaget
Frederikshavn	Eksisterende	55.000	15.000	1.700 m ²	Endnu ikke vedtaget
Guldborgsund, Nykøbing F	Eksisterende	50.000	25.000	Nej	Vedttaget
Odense	Eksisterende	41.000	0	Nej	Endnu ikke vedtaget
Ikast-Brande, Brande	Nyt	30.000	30.000	1.500/200 m ²	Vedttaget
Ringkøbing-Skjern, Ringkøbing	Eksisterende	23.000	5.700	1.200 m ²	Endnu ikke vedtaget
Vejen	Eksisterende	17.700	11.500	Nej	Vedttaget
Struer	Eksisterende	16.800	10.000	1.200 m ²	Vedttaget
Nyborg	Nyt	15.000	15.000	2.600 m ²	Vedttaget
Favrskov, Søften m.fl.	Nyt	14.000	14.000	Nej	Vedttaget
Ringkøbing-Skjern, Skjern	Eksisterende	12.700	1.600	1.200 m ²	Vedttaget
Brønderslev	Nyt	10.000	10.000	Nej	Vedttaget
Thisted	Nyt	10.000	10.000	Nej	Vedttaget
Skanderborg	Nyt	7.500	7.500	Nej	Vedttaget
Ikast-Brande, Brande	Eksisterende	5.450	3.157	2.800 m ²	Vedttaget
Tønder	Nyt	5.000	5.000	Nej	Vedttaget
Ringsted	Eksisterende	4.700	2.800	Nej	Vedttaget
I alt 23	25 områder	1.262.950 m²	419.957 m²	10 ud af 25	

Tabel 3: Tabellen viser de 23 kommuner, der frem til november 2020 har sendt planforslag for aflastningsområder i høring. Tabellen viser, om det er et nyt eller eksisterende butiksområde, den samlede ramme til butiksareal i aflastningsområderne, restrummeligheden til nye butikker, hvorvidt der gives mulighed for nye dagligvarebutikker og i givet fald den maksimale butiksstørrelse for dagligvarebutikkerne, og om planforslaget er endeligt vedtaget.

Antallet af kommuner skal ses i forhold til de i alt 64 kommuner uden for hovedstadsområdet, da aflastningsområder i hovedstadsområdets 34 kommuner er reguleret i et landsplandirektiv.

Da det indtil 2007 også var muligt at planlægge for aflastningsområder, eksisterede der før lovændringen i 2017 i alt 45 aflastningsområder i Danmark. I de fleste af de aflastningsområder, som fremgår af tabel 3, er der tale om eksisterende butiksområder, som udvides. Det gælder således i 18 tilfælde, at der er tale om et eksisterende butiksområde, de fleste til særlig pladskrævende butikker, som nu er planlagt som aflastningsområde. Her er der typisk tale om større aflastningsområder i større byer. Fx er der planlagt for udvidelse af de eksisterende butiksområder ved Aalborg Storcenter, Næstved Storcenter, megacentret i Holbæk, Kolding Storcenter, Herningcentret, i den sydlige del af Slagelse og ved Frederikshavnsvej i Hjørring. I syv mindre eller mellemstore byer (Brande, Søften (Favrskov Kommune), Skanderborg, Thisted, Brønderslev, Nyborg og Tønder) er der tale om områder, hvor der ikke var butikker i større omfang i forvejen.

Der kan udlægges aflastningsområder i byer, hvor der er et tilstrækkeligt kundegrundlag. Det betyder, at der som udgangspunkt ikke kan udlægges store aflastningsområder i mindre byer, da størrelsen på aflastningsområdet skal afstemmes med byens størrelse. Det muliggjorte samlede bruttoetageareal til butikker i de vedtagne aflastningsområder varierer fra omkring 200.000 m² i de større byer og ned til under 10.000 m² i de mindre byer. Den mindste by, hvor der er udlagt et aflastningsområde, er Søften i Favrskov Kommune med ca. 2.900 indbyggere. Her er der udlagt et aflastningsområde til virksomheder med e-handel, som også har fysiske butikker, med et samlet bruttoareal til butikker på 14.000 m². Det er muligt at udlægge aflastningsområder i en mindre by, hvis der er ønske om at samle bestemte butikstyper i et aflastningsområde, der skal betjene flere mindre, ligeværdige byer inden for kommunegrænsen, hvilket er tilfældet i Søften. Der ses en tæt sammenhæng mellem bystørrelsen og aflastningsområdets størrelse for byer med op til ca. 25.000 indbyggere, mens der i byer med over 25.000 indbyggere typisk udlægges væsentligt større aflastningsområder.

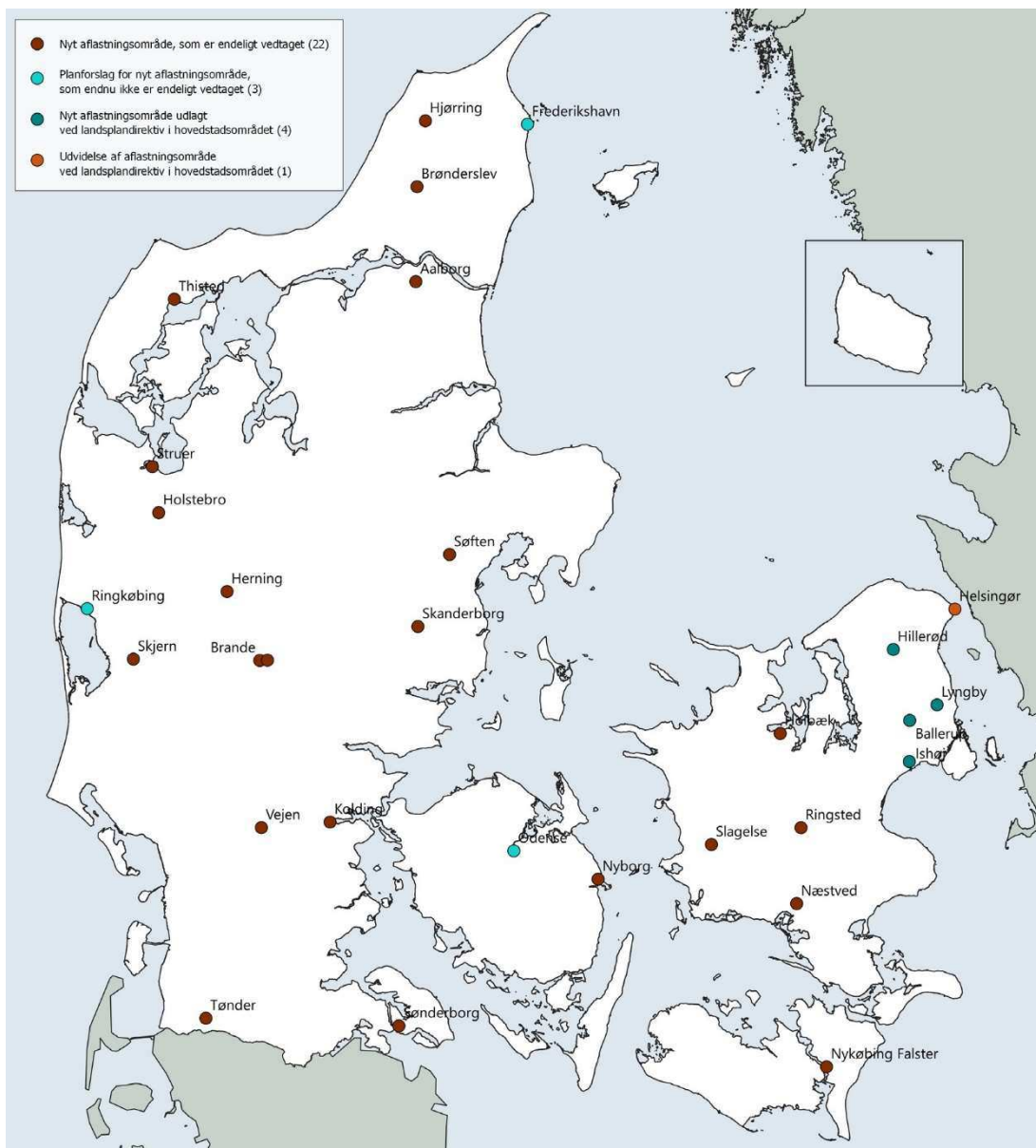
Formålet med at give mulighed for, at kommunerne kan udlægge aflastningsområder, er først og fremmest at give plads til større udvalgswarebutikker og nye butikstyper og -koncepter, der kombinerer fysiske butikker og e-handel. I hovedparten af planforslagene for aflastningsområder, har kommunerne fastsat en minimumsbutiksstørrelse for udvalgswarebutikkerne for at sikre, at aflastningsområderne forbeholdes store udvalgswarebutikker og at de mindre udvalgswarebutikker fortsat bliver etableret i bymidten. Dette er ifølge kommuneplanernes redegørelser for konsekvenserne af de enkelte aflastningsområder med til at begrænse de negative effekter for bymidten og for byerne i oplandet.

Aflastningsområder kan ikke udlægges til udelukkende dagligvarebutikker. Konkret betyder det, at kommunerne først kan give en ibrugtagningstilladelse til en dagligvarebutik i et aflastningsområde samtidig med eller efter, at en eller flere udvalgswarebutikker i området har fået ibrugtagningstilladelse. Dvs. der skal etableres udvalgswarebutikker i et aflastningsområde, før der kan etableres dagligvarebutikker. Formålet er at sikre, at aflastningsområder primært udlægges, hvor der er behov for store udvalgswarebutikker og at dagligvarebutikker uden for bymidterne først og fremmest etableres i bydelscentre og lokalcentre til en bydels eller et lokalområdes lokale forsyning.

Der er givet mulighed for nye dagligvarebutikker i 10 ud af de 25 aflastningsområder i kommunernes planforslag. I to af aflastningsområderne er der ud over en ny dagligvarebutik kun muliggjort ca. 400 m² bruttoareal til en ny udvalgsvarebutik, hvilket kan indikere, at det primære formål har været at skabe mulighed for en ny dagligvarebutik (i Ringkøbing-Skjern og Ikast-Brande kommuner).

Ud over de aflastningsområder, som fremgår af tabel 3, er der i et landsplandirektiv givet mulighed for syv mod tidligere tre aflastningsområder i hovedstadsområdet (se endvidere afsnit om detailhandel i hovedstadsområdet).

Siden lovændringen trådte i kraft, er der samlet planlagt for omkring 630.000 m² yderligere butiksareal i aflastningsområder, heraf er godt 200.000 m² udlagt i hovedstadsområdet ved landsplandirektiv.

Kort 1: Kortet viser de 22 byer, hvor der er vedtaget udlæg af aflastningsområder, de tre byer, hvor der har været planforslag for aflastningsområder i høring, hvor planforslaget endnu ikke er endeligt vedtaget samt de fire nye aflastningsområder i hovedstadsområdet og udvidelsesmuligheden.

2.6 Fyldestgørende redegørelse for planforslag for aflastningsområder

Som en del af lovændringen i 2017 blev der indført en række redegørelseskrav til kommunernes planlægning for aflastningsområder. Redegørelseskravene har til formål at sikre, at planlægningen sker på et oplyst grundlag, så byrådet, borgerne og øvrige interessenter i kommunen såvel som i nabokommunerne kan orientere sig om konsekvenserne og deltage i den lokale debat forud for den endelige beslutning.

Redegørelseskrav til kommunernes planlægning for aflastningsområder

Redegørelsen skal indeholde en redegørelse for det kundegrundlag, som etableringen af nye butikker baseres på, og det opland, som aflastningsområdet henvender sig til, samt en vurdering af,

- hvordan det planlagte aflastningsområde kan styrke konkurrencen med et større var udvalg og lavere priser til fordel for forbrugerne,
- hvordan det planlagte aflastningsområde kan påvirke butiksforsyningen i bymidten i de mindre oplandsbyer og i landdistrikterne, og
- hvordan det planlagte aflastningsområde, bl.a. set i forhold til kommunens størrelse, forventes at påvirke byens samlede oplandseffekt i forhold til nabokommuner.

En fyldestgørende redegørelse skal indeholde en redegørelse for kundegrundlag og opland, samt en vurdering af konkurrenceeffekt, påvirkning af butiksforsyningen i bymidterne og ændring af byens oplandseffekt i forhold til nabokommuner. Der er i Vejledning om detailhandelsplanlægning skitseret syv skridt, herunder et værktøj til beregning af konkurrenceeffekten, som kommunerne kan vælge at følge for at sikre, at de opfylder redegørelseskravene.

Bolig- og Planstyrelsen kan tage sager op, hvis redegørelseskravene ikke er opfyldt. Planforslaget vil i så fald først kunne vedtages endeligt, når der foreligger en fyldestgørende redegørelse, som har været sendt i offentlig høring, og i øvrigt overholder reglerne om offentliggørelse. Styrelsen har taget sagen op i 15 ud af de 25 planforslag for aflastningsområder, som kommunerne har sendt i offentlig høring, idet det blev vurderet, at redegørelsen ikke var fyldestgørende. Kommunerne har efterfølgende suppleret redegørelsen med de manglende oplysninger og sendt et nyt planforslag i høring, hvorefter planforslaget er blevet endeligt vedtaget. Nogle kommuner har benyttet sig af muligheden for en tidlig dialog med styrelsen om redegørelsen for planforslag om aflastningsområder og har på denne baggrund suppleret redegørelsen med eventuelt manglende oplysninger, inden planforslaget blev sendt i offentlig høring. Langt de fleste af de 23 kommuner, der har sendt planforslag for aflastningsområder i høring, har benyttet sig af eksterne konsulenter til at udarbejde redegørelsen for konsekvenserne af planlægningen.

I det følgende gennemgås de enkelte redegørelseskrav, og de forhold, der især har givet anledning til, at sagen er taget op.

Redegørelse for kundegrundlag og opland: Kundegrundlaget defineres som indbyggerne i byen, hvor aflastningsområdet udlægges, mens oplandet defineres som det samlede handelsopland, aflastningsområdet henvender sig til. Mange kommuner har i første omgang ikke oplyst kundegrundlaget for aflastningsområdet.

Redegørelse for, hvordan aflastningsområdet kan styrke konkurrencen: Stort set alle kommuner har valgt at benytte det beregningsværktøj, som er blevet stillet til rådighed for kommunerne, og har derved opfyldt dette redegørelseskrav. Enkelte af de kommuner, som var først ude med planforslag efter lovændringen, havde ikke nået at foretage beregningen efter den endelige udgave af vejledningen, som trådte i kraft i september 2017.

Redegørelse for påvirkningen af butiksforsyningen: De fleste kommuner har redegjort for omsætningspåvirkningen i bymidten og i de enkelte oplandsbyer. Enkelte kommuner har i første omgang ikke redegjort tilstrækkeligt for den konkrete påvirkning af hver enkelt nabokommune, men har opgjort en samlet procentuel påvirkning af hele nabokommunens detailhandelsomsætning. Nabokommuner skal kunne forholde sig til den påvirkning, som aflastningsområdet forventes at få for hver af de byer, som påvirkes.

Hos en af konsulenterne som har udarbejdet omkring halvdelen af kommunernes redegørelser, baseres redegørelsen ofte på et såkaldt maksimumsscenario, hvor alle de faktorer, der indgår i vurderingen, får positiv effekt på det fremtidige arealbehov, fx forventes stigning i privatforbruget, mens der forventes lavere effektivitet i detailhandlen (omsætning pr. m²) og stagnation i e-handlen. Der er tale om faktorer, som i en vis grad er indbyrdes modstridende, hvorfor et sådant maksimumsscenario i sin helhed vil være usandsynligt. Fx er det usandsynligt, at privatforbruget udvikler sig positivt samtidig med, at e-handlen aftager. Erhvervsstyrelsen (nu: Bolig- og Planstyrelsen) har accepteret, at et sådant maksimumsscenario lægges til grund, hvis forudsætningerne fremgår tydeligt af redegørelsen. Når vurderingen baseres på et maksimumsscenario, kan det imidlertid medføre, at der udlægges mere nyt butikssareal, end der er behov for, og at konsekvenserne for bymidten og oplandsbyerne undervurderes.

Redegørelse for byens samlede oplandseffekt i forhold til nabokommuner: Byens oplandseffekt opgøres ved beregning af handelsbalancen for byen før og efter etablering af aflastningsområdet. Byens handelsbalance udtrykker forholdet mellem omsætningen i byens butikker og det samlede forbrug blandt byens indbyggere. Hvis handelsbalancen for byen forventes øget væsentligt, er det udtryk for, at aflastningsområdet får en stor oplandseffekt. Mange kommuner har i første omgang opgjort handelsbalancen for hele kommunen i stedet for byen. Når handelsbalancen opgøres for hele kommunen, vil effekten af aflastningsområdet ikke være tilstrækkelig tydelig, da aflastningsområdets forventede omsætning i så fald indgår i den samlede detailhandelsomsætning i hele kommunen. Derfor skal handelsbalancen opgøres for byen.

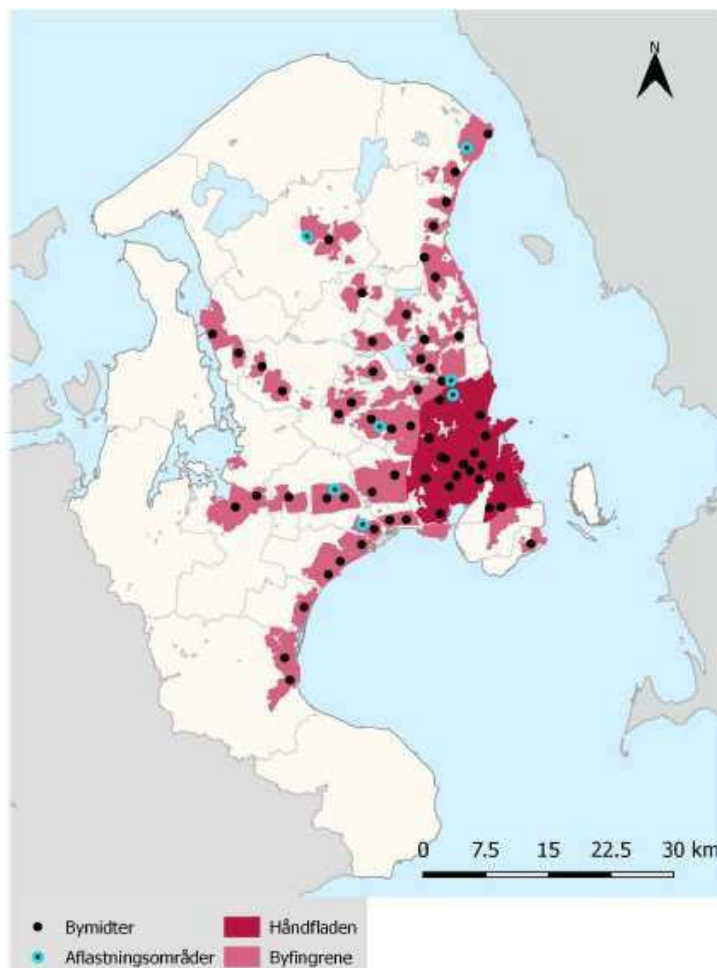
2.7 Planlægning for detailhandel i hovedstadsområdet

De nye muligheder på detailhandelsområdet er i hovedstadsområdet blevet udmøntet gennem revision af landsplandirektiv for detailhandel i hovedstadsområdet fra 2008. Hovedstadsområdet udgør et sammenhængende by- og boligområde, hvor det er vanskeligt at fastlægge, hvor en by ophører, og den næste begynder. Indenrigs- og boligministeren har derfor en særlig opgave i hovedstadsområdet, der består i at fastlægge beliggenheden af bymidter, bydelscentre og aflastningsområder i hovedstadsområdet.

Den 22. juni 2017 blev der udstedt et midlertidigt landsplandirektiv for detailhandel i hovedstadsområdet for at muliggøre, at hovedstadskommunerne kunne planlægge for store udvalgswarebutikker i alle bymidter, bydelscentre og aflastningsområder. Dette midlertidige landsplandirektiv ophævede således den tidligere størrelsesgrænse for udvalgswarebutikker på 2.000 m², hvilket ligestillede hovedstadskommunerne med kommunerne i resten af landet. Derudover blev hovedstadskommunerne inviteret til inden den 15. oktober 2017 at komme med forslag til nye aflastningsområder og andre eventuelle justeringer af detailhandelsstrukturen i hovedstadsområdet. Der kom forslag fra 21 af de 34 hovedstadskommuner, herunder havde otte kommuner ønske om nye aflastningsområder. De øvrige forslag indeholdt ønsker om at fastholde den eksisterende detailhandelsstruktur i hovedstadsområdet, og forslag om udvidelse af eksisterende bymidter.

Det oprindelige landsplandirektiv indeholdt tre aflastningsområder i hovedstadsområdet i hhv. Høje-Taastrup, Gentofte og Helsingør kommuner. På baggrund af en samlet afvejning af på den ene side ønsket om større udvalgswarebutikker og styrket konkurrence og på den anden side butiksudviklingen i bymidterne og den regionale balance, udpeger landsplandirektivet fire nye aflastningsområder i hovedstadsområdet i henholdsvis Hillerød, Lyngby, Ballerup og Ishøj. Der gives mulighed for udvidelse af arealrammen til detailhandel i det eksisterende aflastningsområde i Helsingør, mens de eksisterende aflastningsområder i Høje-Taastrup og Gentofte fastholdes uændret.

Derudover fastholder landsplandirektivet stort set den nuværende centerstruktur i hovedstadsområdet. Der udpeges en ny bymidte i Kokkedal i Fredensborg Kommune, og Fisketorvet udpeges som en selvstændig bymidte i Københavns Kommune. Inden for byfingrene får hovedstadskommunerne mulighed for selv at fastlægge størrelsen på bydelscentre, svarende til mulighederne i byer med mere end 20.000 indbyggere i resten af landet.

Kort 2: Bymidter og aflastningsområder og markering af indre storby-område (håndfladen) og ydre storbyområde (byfingrene)

Med landsplandirektivet muliggøres samlet 213.700 m² nyt butiksareal i syv aflastningsområder i hovedstadsområdet jf. tabel 5. Landsplandirektivets redegørelse for konsekvenserne af de nye aflastningsområder viser, at der samlet vil være en lille konkurrenceeffekt i hovedstadsområdet. De kommuner, som får nye eller udvidede aflastningsområder, vil øge deres oplandseffekt, dvs. handelsbalancen vil stige, mens de omkringliggende kommuner vil opleve en nedgang i handelsbalancen. Bymidterne i hovedstadsområdet vurderes samlet at miste knap 4 pct. af udvalgsvareomsætningen, svarende til 1,1 mia. kr. Udenfor centerstrukturen forventes udvalgsvareomsætningen at falde med ca. 3 pct. svarende til 808 mio. kr.

Kommuner i hovedstadsområdet, som kan planlægge for et aflastningsområde			
Kommune	Samlet ramme til udvalgswarebutikker, m ²	Heraf areal til nye udvalgswarebutikker, m ²	Status på Kommunernes planlægning
Høje-Taastrup (eksisterende)	46.000	0	Er planlagt og realiseret
Gentofte (eksisterende)	30.000	0	Er planlagt og realiseret
Helsingør (eksisterende, som udvides)	70.000	36.000	Vedttaget kommuneplan for udvidelsen
Ballerup	60.000	37.300	Vedttaget kommuneplan for området
Hillerød	82.000	62.000	Endnu ikke planlagt
Ishøj	95.300	33.900	Vedttaget kommuneplan for området
Lyngby-Taarbæk	67.000	44.500	Endnu ikke planlagt
I alt	450.300	213.700	

Tabel 4: Tabellen viser de syv aflastningsområder i hovedstadsområdets 34 kommuner, den samlede ramme til udvalgswarebutikker, nyt areal til udvalgswarebutikker og status på kommunernes planlægning for aflastningsområdet. Kilde: Bolig- og Planstyrelsens registrering.

Landsplandirektivet fastlægger de overordnede rammer for de syv aflastningsområder. Bl.a. fastlægges generelt en minimumsbutiksstørrelse for udvalgswarebutikker på 1.000 m² og maksimal butiksstørrelse på 40.000 m². Landsplandirektivet giver ikke mulighed for nye dagligvarebutikker i aflastningsområderne. Kommunerne har mulighed for at fastlægge nærmere retningslinjer for områderne i kommuneplanen inden for rammerne af landsplandirektivet. Inden for de afgrænsede aflastningsområder kan kommunerne således planlægge for udvalgswarebutikker op til det fastsatte maksimale bruttoetageareal og den maksimale butiksstørrelse. Der kan først etableres butikker i aflastningsområderne, når kommunerne har planlagt for dem i kommune- og lokalplaner.

Der blev udarbejdet en miljøvurdering af landsplandirektiv for detailhandel i hovedstadsområdet. Det blev vurderet, at etableringen af de fire nye aflastningsområder og udvidelse af Prøvestenen i Helsingør overordnet ikke væsentligt ændrer på detailhandelsstrukturen og styrkeforholdene mellem udbuds punkterne i Hovedstadsområdet. I kommunernes efterfølgende konkretisering af planlægningen vil det være muligt at fastlægge konkrete vejløsninger, hvor risikoen for nabogener er begrænsede, da aflastningsområderne er placeret nær overordnede trafikveje. Det vurderes, at ændring i luftkvaliteten som følge af øget trafik til områderne vil være af uvæsentligt omfang. De visuelle effekter vil afhænge af de konkrete projekter og kommunernes lokalplanlægning.

De miljømæssige konsekvenser af landsplandirektivet afhænger af den efterfølgende kommunale planlægning, herunder i hvilket omfang kommunerne udmønter mulighederne i aflastningsområderne. Af landsplandirektivet fremgår det, at detailhandelsredegørelsen skal indeholde en opfølgning på miljøvurderingen med hensyn til især miljøkonsekvenserne af planlægningen for aflastningsområder.

En opfølgning på udmøntningen af direktivet i den kommunale planlægning viser, at Helsingør, Ishøj og Ballerup kommuner har implementeret mulighederne for nye aflastningsområder i en endeligt vedtaget kommuneplan. Hillerød og Lyngby-Taarbæk kommuner har endnu ikke implementeret de muligheder, der gives med landsplandirektivet, i planlægningen. Ingen af kommunerne lokalplanlagt for de nye muligheder. Der kan derfor endnu ikke foretages en vurdering af, om de miljømæssige konsekvenser ved planmulighederne for aflastningsområder i landsplandirektivet er som ventet i miljøvurderingen fra 2018.

2.8 Samlet opfølgning på kommunernes planlægning og formålet med lovændringerne

Formålet med lovændringerne var at give kommunerne større fleksibilitet i planlægningen for detailhandel, så der bedre kan tages hensyn til lokale forhold samt at give bedre rammer for de fysiske butikker i konkurrencen med e-handelen gennem større fleksibilitet i detailhandelsreglerne, for derigennem at opnå lavere priser og større vareudvalg til forbrugerne.

Kommunerne har i høj grad anvendt de nye muligheder, hvilket kan indikere, at de nye regler bidrager til større fleksibilitet i selve planlægningen for detailhandel.

Der er ikke foretaget en undersøgelse af, hvor mange butikker, der er opført og åbnet på baggrund af kommunernes planlægning for detailhandel efter lovændringen i juni 2017. Det formodes, at der er tale om få butikker. Dels er de fleste af de nye butiksområder først vedtaget i kommunernes planlægning i 2018 og 2019, og dels har der i de seneste år været en generel tilbageholdenhed hos investorer og detailkæder.

Skemaet på næste side summerer op på kommunernes detailhandelsplanlægning med fokus på anvendelse af de nye muligheder, som blev givet med lovændringen i 2017.

Nye muligheder efter lovændringen i 2017	Hvordan har kommunerne anvendt de nye muligheder i planlægningen?
Mulighed for større butikker	
Størrelsesgrænsen for udvalgsvarebutikker er ophævet.	Den højeste maksimale butiksstørrelse for udvalgsvarebutikker i bymidter er fastsat til 12.000 m ² . Gennemsnitsstørrelsen er øget med ca. 130 m ² til ca. 1.500 m ² . I aflastningsområder er den højeste maksimale butiksstørrelse for udvalgsvarebutikker fastsat til 20.000 m ² og gennemsnitsstørrelsen er 4.000 m ² .
Størrelsesgrænsen for dagligvarebutikker i bymidter og bydelscentre er øget fra 3.500 m ² til 5.000 m ² .	Den maksimale butiksstørrelse for dagligvarebutikker er øget ud i ca. 86 bymidter og 20 bydelscentre. Den gennemsnitlige butiksstørrelse i bymidter og bydelscentre er øget med ca. 250 m ² til 2.800 m ² .
Størrelsesgrænsen for dagligvarebutikker i lokalcentre og enkeltstående butikker er øget fra 1.000 m ² til 1.200 m ² .	I ca. 240 lokalcentre er dagligvarebutiksstørrelsen øget fra de tidligere max. 1.000 m ² til 1.200 m ² .
Planlægning for bymidter og bydelscentre	
Kommunerne fastsætter selv bruttoetagearealet til detailhandel i bydelscentre i byer på mellem 20.000 og 40.000 indbyggere mod det tidligere loft på 5.000 m ² .	Det gennemsnitlige bruttoetageareal til detailhandel i bydelscentre i byer mellem 20.000 og 40.000 indbyggere er øget med ca. 500 m ² fra gennemsnitligt 4.800 til 5.300 m ² .
Kommunerne skal ikke bruge den statistiske metode til udvidelse af bymidter og bydelscentre.	Udstrækningen af de bymidter, hvor kommunerne har ændret planlægningen, er blevet gennemsnitligt 2 ha større (fra 12 ha til 14 ha). Der er i gennemsnit udlagt 300 m ² mere bruttoareal til detailhandel i bymidterne.
Mulighed for aflastningsområder	
Der er i byer med tilstrækkeligt kundegrundlag mulighed for at planlægge for aflastningsområder til butikker uden for bymidten	I alt har 23 kommuner, svarende til en tredjedel af kommunerne uden for hovedstadsområdet, sendt 25 planforslag for aflastningsområder i høring, heraf er der endeligt vedtaget planlægning for 22 aflastningsområder.
	I hovedstadsområdet er der ved landsplandirektiv udlagt fire aflastningsområder, så der i alt er syv aflastningsområder.
	Samlet er der muliggjort lidt over 630.000 m ² bruttoetageareal til nye butikker i aflastningsområder.

Kapitel 3

Udviklingen i detailhandlen

3.1 Hovedtal for detailhandlen

I dette afsnit gives der en status på detailhandlens aktuelle omfang og udvikling i den seneste periode.

Andelen af personer beskæftigede i detailhandlen har fra 2013 til 2018 været konstant på ca. 8,5 pct., hvilket i 2018 svarede til ca. 245.000 personer.

Danmarks Statistik opgør efter statistik om arbejdssteder antallet af butikker til 22.700, jf. tabel 5 i 2018, hvilket svarer til et fald på ca. 6 pct. siden 2013. Som det fremgår af tabellen, er antallet af apoteker mv og specialbutikker med dagligvarer steget, mens antallet af købmænd og kiosker er faldet væsentligt. Samlet set er antallet af butikker med udvalgsvarer dog faldet mere end antallet af butikker med dagligvarer.

Antal butikker efter butikstype	2013	2018	Indeks
Supermarkeder, discount m.v.	2.408	2.304	96
Købmænd og kiosker	1.997	1.661	83
Specialbutikker med dagligvarer	2.284	2.368	104
Apoteker mv	1.684	1.854	110
Butikker med dagligvarer i alt	8.373	8.187	98
Specialbutikker med udvalgsvarer	15.740	14.556	92
Butikker i alt	24.113	22.743	94

Tabel 5: Tabellen viser antal butikker fordelt på butikstyper i hhv. 2013 og 2018. Kilde: DST, statistikken [ERHV1](#) om arbejdssteder.

E-handlen voksede i 2019 med ca. 13 pct. til i alt ca. 146 mia. kr. Dette tal dækker over dels handel med fysiske varer og dels handel med tjenester som fx rejser og tjenester/services. I 2019 udgjorde rejser (hotelbookinger, flybilletter, togbilletter m.m.) ifølge Nets 50 pct. af det samlede danske onlineforbrug, tjenester/services udgjorde ca. 16 pct. og fysiske varer ca. 34 pct. svarende til 49 mia. kr. Dette svarer til, at e-handel udgjorde ca. 11 pct. af den samlede detailhandelsomsætning på 444 mia. kr. i 2019 mod 9 pct. i 2015. Ifølge FDIH – Foreningen for danske internethandlende – er tøj, sko og accessories den mest købte varekategori på nettet. Det ses tydeligt på listen over de største netbutikker, som tyske Zalando topper. Danskernes forbrug i udenlandske netbutikker vokser hurtigere end forbruget i danske netbutikker, og i 2018 blev godt hver tredje bestilling lagt i en udenlandsk netbutik. De fem mest brugte netbutikker i Danmark er således udenlandske, mens 6. pladsen er Coop.dk, som er den største danske netbutik¹.

¹ Kilde: Nets, Dansk e-handel 2019 og FDIH, E-handelsanalysen 2019.

Institut for Centerplanlægning (ICP) vurderer, at e-handlen primo 2020, dvs. lige før corona, udgør ca. 23 pct. af udvalgsvareforbruget, hvor den i 2015 blev vurderet til at udgøre 14-16 pct. E-handlen med dagligvarer var primo 2020 fortsat på et noget lavere niveau (2-3 pct.), men er i følge Dansk Erhverv steget til ca. 6 pct. i 2020.

Den stigende e-handel vil med stor sandsynligvis medføre, at arealbehovet til detailhandel bliver mindre i fremtiden. Det er således et velkendt scenarie, at der vil ske en væsentlig udtynding af butikker i de danske handelsbyer, hvis e-handlen fortsætter med at stige. Institut for Centerplanlægning (ICP) har tidligere vurderet, at hvis de danske forbrugere flytter 15 pct. af deres dagligvareindkøb og 50 pct. af deres udvalgsvareindkøb over på nettet, vil det kun være byer med ca. 30.000 eller flere indbyggere (markeret med orange cirkler på kortet), der kan opretholde en betydende udvalgsvarehandel og kategoriseres som handelsbyer². Det må ligeledes forventes, at coronakrisen fører til en varig stigning i e-handlen. Erhvervsjendomsrådgiver Colliers har vurderet, at internethandlen pga. corona vil stige endnu hurtigere fremover, hvilket vil medføre et lavere arealbehov i den fysiske detailhandel, men et større behov for lager- og logistikarealer.

Kort 3. Kilde: Rapporten fra Vækstteam for handel og logistik, 2018.

² Kilde: Institut for Center-Planlægning (2017), E-handel – konsekvenser for byerne og ejendomsværdierne.

3.2 Forsyningen med udvalgswarebutikker

Udvalgswarehandlen i Danmark består af en række forskellige delbrancher og mange forskellige aktører. Udvalgswarehandlen omfatter bl.a. forbrugerelektronik, tøj, sko, isenkræmmere, hårde hvidevarer, møbler, boghandlere m.v.

Forskellige data og analyser viser, at der løbende sker et fald i antallet af udvalgswarebutikker samtidig med, at de enkelte butikker bliver større. Hvis der tages udgangspunkt i statistik om arbejdssteder, omfattede detailhandlen i 2018 ca. 14.500 udvalgswarebutikker svarende til et fald på 8 pct. siden 2013, hvor der var ca. 15.700 udvalgswarebutikker.

Institut for Centerplanlægning har opgjort antallet af udvalgswarebutikker i bymidten i 35 byer på Fyn i 1999, 2006, 2014 og 2019. Byerne fremgår af kort 4. Fyn er et geografisk afgrænset handelsområde med Odense som hovedby, en række mellemstore og mindre oplandsbyer samt Langeland og Ærø som udkantsområder. Detailhandelsudviklingen på Fyn og øerne kan derfor anses som repræsentativ for hele landet.

Kort 4. Kortet viser de 35 byer på Fyn, hvor Institut for Centerplanlægning har foretaget en optælling af hhv. dagligvare- og udvalgswarebutikker.

Samlet set er antallet af udvalgswarebutikker i de 35 byer på Fyn faldet med 300 fra knap 1.100 butikker i 1999 til knap 800 butikker i 2019, hvilket svarer til, at 28 pct. af

udvalgswarebutikkerne er lukket i perioden. Mange af de byer, som var kommunecentre før kommunalreformen i 2007 som Ejby, Vissenbjerg og Nørre Broby, har mistet 2/3 af udvalgswarebutikkerne, jf. tabel 8. Af de tidligere kommunecentre er det kun i Haarby, der kommet flere udvalgswarebutikker efter kommunalreformen.

Udvalgswarebutikker i bymidten i tidligere kommunecentre på Fyn						
Antal butikker i bymidten i tidligere kommunecentre	Udvalgsvarer		Ændring		Fald	
	1999	2006	2014	2019	1999-2019	1999-2019
Ejby	14	11	7	4	-10	71%
Vissenbjerg	3	3	1	1	-2	67%
Nørre Broby	6	4	1	2	-4	67%
Glamsbjerg	17	12	11	8	-9	53%
Munkebo	4	4	1	2	-2	50%
Ørbæk	6	2	4	3	-3	50%
Nørre Aaby	10	6	2	5	-5	50%
Søndersø	10	8	7	5	-5	50%
Humble	9	6	6	5	-4	44%
Tommerup St. by	9	7	7	5	-4	44%
Årslev	5	3	3	3	-2	40%
Otterup	25	19	16	18	-7	28%
Langeskov	12	10	11	9	-3	25%
Aarup	15	14	17	12	-3	20%
Haarby	8	11	12	10	2	-25%

Tabel 6: Tabellen viser antallet af udvalgswarebutikker i bymidten i en række af de tidligere kommunecentre på Fyn. Kilde: Institut for Centerplanlægning, 2020.

I de nuværende kommunecenterbyer på Fyn, som typisk er de større byer, ses også et fald i antallet af udvalgswarebutikker, om end det gennemsnitligt er noget mindre end for de tidligere kommunecentre, som er mindre byer, jf. tabel 7. Det må forventes, at turismen bidrager til at kunne fastholde udvalgswarebutikker i byer som Ærøskøbing og Rudkøbing, som indbyggermæssigt er små byer. I Odense bymidte, der fungerer som handelscenter for hele Fyn, er antallet af udvalgswarebutikker faldet med 30 pct.

Udvalgsvarebutikker i bymidten i nuværende kommunecentre på Fyn						
Antal butikker i bymidten i kommunecentre	Udvalgsvarer		Ændring		Fald i pct.	
	1999	2006	2014	2019	1999 - 2019	1999 - 2019
Assens	43	35	35	28	-15	35%
Svendborg	161	108	127	107	-54	34%
Odense	314	249	239	220	-94	30%
Nyborg	70	55	66	50	-20	29%
Ærøskøbing	23	15	17	17	-6	26%
Faaborg	57	41	53	48	-9	16%
Ringe	37	34	42	31	-6	16%
Rudkøbing	50	45	48	43	-7	14%
Kerteminde	38	34	29	33	-5	13%
Middelfart	60	51	66	54	-6	10%
Bogense	25	23	27	23	-2	8%

Tabel 7: Tabellen viser antallet af udvalgsvarebutikker i de nuværende kommunecentre på Fyn. Kilde: Institut for Centerplanlægning, 2020.

3.3 Forsyningen med dagligvarebutikker

Når der ses på forsyningen med dagligvarebutikker i Danmark, er der mulighed for at anvende Retail Institutes opgørelse af dagligvarebutikker. Retail Institute inddeler dagligvarebutikkerne i følgende kategorier, hvor butikkernes salgsareal er angivet i parentes:

- Store hypermarkeder (mindst 5.000 m²)
- Små hypermarkeder (2.500 - 4.999 m²)
- Store supermarkeder (1000 – 2499 m²)
- Små supermarkeder (400 – 999 m²)
- Lavpris supermarkeder (de seks lavpriskæders butikker)
- Nærbutikker (< 400 m²)
- Store kiosker (>50 m²)
- Små kiosker (< 50 m²)

Store hypermarkeder og ned til og med nærbutikker er reelle dagligvarebutikker, som kan dække en husholdnings daglige forbrug, mens store og små kiosker er kiosker på tankstationer og specialhandel med dagligvarer, som typisk ikke har et sortiment, der kan dække en husholdnings daglige forbrug³.

³ Oplysningerne om dagligvarebutikker i dette afsnit er baseret på Dansk Dagligvarehandel – 10 års statistik – 2009-2019, Retail Institute Scandinavia.

Med udgangspunkt i Retail Institutes opgørelser, var der i 2019 ca. 2.770 dagligvarebutikker i Danmark, som kan dække det daglige forbrug af dagligvarer, jf. tabel 10. Disse butikker består af de kendte varehuse og supermarkeder som Bilka, Kvickly, Føtex og Meny, lavprisvarehuse som Netto, Fakta, Rema 1000, Lidl og Aldi samt nærbutikker som DagliBrugsen, Spar og Min Købmand. Derudover er der ca. 2.490 kiosker. Antallet af dagligvarebutikker er siden 2009 faldet med 333 butikker svarende til et fald på 11 pct. Antallet af kiosker er faldet væsentligt mere – nemlig med 850 kiosker eller 25 pct. siden 2009.

Ses der på de forskellige dagligvarebutikstyper, er der i perioden fra 2009 til 2019 sket et lille fald i antallet af hypermarkeder og supermarkeder, mens der er kommet flere lavprissupermarkeder, hvor antallet er steget med 17 pct. Det største fald ses i antallet af nærbutikker, som er mere end halveret i perioden.

Antallet af dagligvarebutikker efter butikstype			
Antal dagligvarebutikker	2009	2019	Indeks
Store hypermarkeder	27	21	78
Små hypermarkeder	72	73	101
Store supermarkeder	384	362	94
Små supermarkeder	607	470	77
Nærbutikker	717	323	45
Lavprissupermarkeder	1297	1522	117
Total	3104	2771	89

Tabel 8: Tabellen viser antal dagligvarebutikker efter butikstype i hhv. 2009 og 2019 samt indekseret udvikling. Kilde: Retail Institute.

Udviklingen i antallet af dagligvarebutikker i forskellige bystørrelser fremgår af tabel 9. Der er sket en stigning i antallet af dagligvarebutikker i de store byer med over 40.000 indbyggere, mens antallet i de mellemstore byer og i byer helt ned til 1.000 indbyggere er faldet med 12-14 pct. Byer med mellem 500 og 1.000 indbyggere har i høj grad kunnet fastholde dagligvarebutikken, idet der på 10 år kun er forsvundet 18 pct., så der nu er samlet knap 200 butikker i disse byer. Der er i alt ca. 300 byer på denne størrelse, så omkring 2/3 af disse byer har fortsat en dagligvarebutik. I byer med under 500 indbyggere er antallet af dagligvarebutikker faldet med over 50 pct. til kun 150 butikker. Der er ca. 580 byer med 200-500 indbyggere, så i gennemsnit har omkring 1/4 af de mindste byer en dagligvarebutik.

Antal dagligvarebutikker i forskellige bystørrelser			
Indbyggere i byen/antal dagligvarebutikker	2009	2019	Indeks
Over 100.000	432	516	119
40.000- 100.0000	428	432	101
10.000 - 40.000	648	570	88
5.000 - 10.000	308	270	88
2.000 - 5.000	479	418	87
1.000 - 2.000	259	224	86
500 - 1.000	234	192	82
Under 500	316	149	47
Total	3104	2771	89

Tabel 9: Tabellen viser det samlede antal dagligvarebutikker i forskellige bystørrelser i hhv. 2009 og 2019 samt indekseret udvikling. Kilde: Retail Institute.

Dagligvarebutikkernes omsætningsudvikling viser det samme billede. Samlet set har der på 10 år fra 2009 til 2019 været en moderat omsætningsfremgang på 7 pct. Den største fremgang er sket i de største byer med over 100.000 indbyggere. Dagligvarebutikker i byer med under 2.000 indbyggere har tilsammen oplevet et omsætningsfald på 5 pct. i perioden, sandsynligvis fordi der er lukket en del butikker.

Dagligvarebutikkernes samlede salgsareal er steget samtidig med, at der bliver færre butikker. Dette skyldes, at det primært er de små butikker, der lukker og at nye butikker er større end gennemsnittet. I de større byer ses den største stigning i salgsarealet, mens det i byer med under 2.000 indbyggere er faldet, fordi der i disse byer er lukket flere butikker.

De ca. 333 dagligvarebutikker, som er forsvundet fra gadebilledet, er således især små butikker målt på såvel omsætning som salgsareal. Det har været en tendens gennem en lang periode, at der bliver færre, men større butikker, også når man ser længere tilbage end 10 år. Samme tendens ses for kiosker, hvor der også har været størst fald blandt kioskerne med lavest omsætning.

Samlet set tyder det på, at en dagligvarebutik i dag skal have en omsætning på minimum 15 mio. kr. for at kunne overleve. Det kan være vanskeligt i de mindste byer, især hvis de heller ikke har et handelsopland i de omkringliggende landdistrikter, der indgår som en del af dagligvarebutikkens kundegrundlag.

3.4 Dagligvarebutikker i 35 byer på Fyn

Institut for Centerplanlægning har som for udvalgsvarebutikker også opgjort antallet af dagligvarebutikker i 35 byer på Fyn i 1999, 2006, 2014 og 2019. Samlet set er antallet af dagligvarebutikker i de 35 byer på Fyn faldet lidt mindre end antallet af udvalgsvarebutikker – med i alt 100 butikker fra 430 butikker i 1999 til 330 butikker i 2019, hvilket svarer til, at 23 pct. af dagligvarebutikkerne er lukket på de 20 år i perioden.

Som for udvalgs varebutikkerne viser der sig et billede af, at især de mindre byer og tidligere kommunecentre har mistet dagligvarebutikker. I 11 af de 35 byer er mindst halvdelen af dagligvarebutikkerne forsvundet. Disse er primært de mindre byer, jf. tabel 11.

Byer, som har mistet mindst halvdelen af dagligvarebutikkerne						
Bymidte	Dagligvarer		Ændring		Fald	
	1999	2006	2014	2019	1999-2019	1999-2019
Hesselager	7	6	4	1	-6	86%
Gisleve	3	2	2	1	-2	67%
Marstal	9	5	5	3	-6	67%
Årslev	6	5	4	2	-4	67%
Ejby	10	6	5	4	-6	60%
Kværndrup	5	2	2	2	-3	60%
Nørre Broby	7	6	4	3	-4	57%
Glamsbjerg	13	9	8	6	-7	54%
Lohals	4	3	2	2	-2	50%
Ollerup	4	2	1	2	-2	50%
Ærøskøbing	8	6	4	4	-4	50%

Tabel 11: Tabellen viser udviklingen i antallet af dagligvarebutikker i 11 mindre byer på Fyn, som har mistet over halvdelen af dagligvarebutikkerne. Kilde: Institut for Centerplanlægning, 2020.

Otte af de 35 byer har kun mistet op til 20 pct. af dagligvarebutikkerne, heraf er 6 byer nuværende kommunecentre, jf. tabel 12.

Byer, som mistet op til 20 pct. af dagligvarebutikkerne						
Bymidte	Dagligvarer		Ændring		Fald	
	1999	2006	2014	2019	1999-2019	1999-2019
Humble	5	5	4	4	-1	20%
Nyborg	25	25	24	20	-5	20%
Assens	13	12	10	11	-2	15%
Ørbæk	7	5	6	6	-1	14%
Odense	70	65	57	63	-7	10%
Svendborg	41	34	36	37	-4	10%
Faaborg	21	14	23	19	-2	10%
Rudkøbing	13	14	13	12	-1	8%

Tabel 12: Tabellen viser udviklingen i antallet af dagligvarebutikker i otte byer på Fyn, som har mistet op til 20 pct. af dagligvarebutikkerne. Kilde: Institut for Centerplanlægning, 2020.

Af de 35 byer har fem byer fastholdt antallet eller fået flere dagligvarebutikker, heriblandt nogle af de tidligere kommunecentre – Otterup, Munkebo, Haarby og Vissenbjerg, jf. tabel 13.

Byer, som har fastholdt eller øget antallet af dagligvarebutikker						
Bymidte	Dagligvarer		Ændring		Stigning	
	1999	2006	2014	2019	1999-2019	1999-2019
Gelsted	2	1	2	2	0	0%
Otterup	12	9	12	12	0	0%
Munkebo	7	7	8	8	1	14%
Haarby	5	7	7	7	2	40%
Vissenbjerg	5	5	6	8	3	60%

Tabel 13: Tabellen viser udviklingen i antallet af dagligvarebutikker i fem byer på Fyn, som har fastholdt deres dagligvarebutikker eller øget antallet. Kilde: Institut for Centerplanlægning, 2020.

3.5 Butiksforsyningen i bymidterne på Fyn

Udviklingen i antallet af udvalgsvarerbutikker og dagligvarebutikker følges nogenlunde ad i de 35 byer på Fyn, især i de mellemstore og større byer. I de ni største byer, som har mindst 25 udvalgsvarerbutikker, findes også det største antal dagligvarebutikker.

ICP har tidligere vurderet, at en by skal have mindst 25 udvalgsvarerbutikker for at kunne karakteriseres som en handelsby. Det er, med et par undtagelser, de ni største byer med over 5.000 indbyggere, som har mindst 25 udvalgsvarerbutikker: Odense, Svendborg, Middelfart, Nyborg, Faaborg, Rudkøbing, Kerteminde, Ringe og Assens. Rudkøbing har lidt under 5.000 indbyggere, men har alligevel over 25 udvalgsvarerbutikker, mens Otterup og Munkebo med over 5.000 indbyggere, har under 25 udvalgsvarerbutikker.

Når der ses på det samlede antal butikker i bymidten ift. byernes størrelse, viser følgende billede sig:

- I de 16 byer, som har mindre end 3.000 indbyggere, er der i gennemsnit otte butikker i bymidten. Ærøskøbing, Marstal og Haarby skiller sig ud med væsentligt flere butikker – de første to sandsynligvis pga. turisme og lang afstand til nærmeste større handelsby.
- I de ni byer, som har mellem 3.000 og 5.000 indbyggere, er det gennemsnitlige antal butikker i bymidten 19. Her skiller Rudkøbing sig positivt ud med væsentligt flere butikker, hvilket sandsynligvis skyldes turisme samt at Rudkøbing har hele Langeland som opland. Årslev og Strib har væsentligt færre butikker, hvilket kan skyldes kort afstand til hhv. Odense og Middelfart.
- Hvis der ses bort fra Odense, er der i de ni byer med over 5.000 indbyggere i gennemsnit 58 butikker i bymidten. Munkebo har væsentligt færre butikker, sandsynligvis pga. kort afstand til Odense.

Det tyder på, at forsyningen med dagligvarebutikker er nogenlunde fastholdt i byer med helt ned til under 1.000 indbyggere. Forsyningen med fysiske udvalgsvarerbutikker udvikler sig derimod negativt og kun byer fra 5.000 indbyggere og op efter har et varieret

udbud med mindst 25 udvalgswarebutikker. Udviklingen er ikke ny, men en fortsættelse af en længerevarende tendens, som også kan ses i sammenhæng med e-handlen, der er steget meget for udvalgsvarer, mens e-handlen med dagligvarer fortsat er noget mindre.

Kapitel 4

Detailhandel i EU

EU har generelt fokus på at sikre, at nationale regler ikke udgør en barriere for den frie konkurrence – også på detailhandelsområdet. Detailhandel varetages af et kontor under Kommissionen, Directorate-General for Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs (DG Grow). Der følges årligt op på udviklingen i de nationale regler med en landerapport. I den seneste landerapport fra februar 2020 sætter den nye Kommission mere fokus på klimadagsordenen, herunder bæredygtighed og verdensmålene.

Rapporten findes her:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020SC0503&from=EN>

I 2018, dvs. efter lempelsen af detailhandelsreglerne, offentliggjorde Kommissionen en større undersøgelse og sammenligning af medlemsstaternes restriktioner på detailhandelsområdet (A European retail sector fit for the 21st century). Den viser, at Danmark ligger i den mere restriktive ende, når det handler om etablering af nye butikker, mens vi har forholdsvis få driftsmæssige restriktioner på detailhandelsområdet sammenlignet med de andre medlemsstater. Kommissionen har efter offentliggørelse af undersøgelsen fokus på, at medlemsstaterne lemper reglerne, der hvor de er for restriktive.

Meddelelsen fra Kommissionen findes her:

https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:93c3b59e-43ad-11e8-a9f4-01aa75ed71a1.0005.02/DOC_1&format=PDF

Opgørelsen af restriktioner i de enkelte medlemslande findes her:

https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:93c3b59e-43ad-11e8-a9f4-01aa75ed71a1.0005.02/DOC_2&format=PDF

Kommissionen havde endvidere i 2019 fokus på, at langt størstedelen af de detailhandlende i Europa er små eller meget små og at det derfor er vigtigt at bevare en driftig sektor af disse mindre detailhandlende for at bevare levende europæiske byer og for at opretholde en sund detailsektor i landdistrikterne. Mindre detailhandlende er en vigtig kilde til beskæftigelse og økonomisk aktivitet, ligesom de styrker lokalsamfundene og sikrer kunderne tilgængelighed og personlige ydelser i nærområdet. Da de mindre detailhandlende har stået over for stadig flere udfordringer gennem de seneste årtier, hovedsagelig på grund af dramatiske ændringer i købs- og salgsvanerne og den digitale udvikling, har Kommissionen udgivet publikationen *Revitalising and modernising the small retail sector*, som i 2019 blev fulgt op af en række konferencer. Publikationen skal ses som en hjælp til de lokale myndigheder i arbejdet med at fastholde de små detailhandelsvirksomheder, især gennem hjælp med den digitale omstilling.

Publikationen findes her:

<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/d606c517-4445-11e8-a9f4-01aa75ed71a1/language-en>

Den 30. januar 2018 afsagde EU-domstolen dom i en sag om etablering af en almindelig udvalgsvarebutik i et område udlagt til særlig pladskrævende varer i den hollandske by Visser. Dommen fastslår bl.a., at detailhandel skal betragtes som en tjenesteydelse under EU's servicedirektiv. Dvs. at regler, der regulerer detailhandlen skal være nødvendige, proportionale og ikke-diskriminerende. Det er dog efter EU-domstolens retspraksis legitimt at fastsætte regler, som skal sikre mål om opretholdelse af levende bymidter. Ifølge dommen skulle det hollandske statsråd vurdere, om planlægningen levede op til servicedirektivet. Det hollandske statsråd offentliggjorde i juli 2019 den endelige domsafgørelse, hvori statsrådet vurderede, at kravene er nødvendige og proportionale, og derfor lever op til servicedirektivet. De danske detailhandelsregler er sammenlignelige med de hollandske regler hvad angår etablering af butikker, der forhandler særlig pladskrævende varer. Dommen medfører derfor ikke efter Bolig- og Planstyrelsens vurdering behov for at ændre på de danske regler om, at der kan planlægges for områder til butikker, der alene forhandler særligt pladskrævende varer.

www.im.dk